

25 years of EU supporting Nature,
Environment and Climate Action through **LIFE**

Ghid de Bună Practică

Experiențe și bune practici în scrierea și
implementarea proiectelor LIFE

MINISTERUL MEDIULUI

2017

Ministerul Mediului

LIFE14 CAP/RO/000007 – LIFE Closer to you

Durata proiectului: 01.01.2016-31.12.2017

Buget total: 401.550 €

Contribuția CE: 333.468 €

www.mmediu.ro

Reproducerea este autorizată numai dacă se specifică sursa.

25 years of EU supporting Nature,
Environment and Climate Action through **LIFE**

Informațiile cuprinse în acest material sunt preluate din surse ale Comisiei Europene și ale Ministerului Mediului și nu înlocuiesc ghidurile oficiale ale Programului LIFE.

Pentru informații detaliate și actualizate consultați site-ul oficial al Programului LIFE.

<http://ec.europa.eu/environment/life/>

MINISTERUL MEDIULUI

25 years of EU supporting Nature,
Environment and Climate Action through **LIFE**

Ghid de Bună Practică

Experiențe și bune practici în scrierea și
implementarea proiectelor LIFE

2017

MINISTERUL MEDIULUI

Cuprins

1. Dificultăți în implementarea proiectelor	3
2. Recomandări privind planificarea și derularea proiectelor	9
3. Programul LIFE în România	13
3.1 LIFE – Mediul și eficiența resurselor	13
3.2 LIFE Natură și biodiversitate	14
3.3 LIFE Guvernanță și informare în domeniul mediului	15
4. Proiecte LIFE din România	17
5. Link-uri utile	36

1. Dificultăți în implementarea proiectelor

Majoritatea dificultăților întâmpinate în implementarea proiectelor apar tocmai de la **planificarea defectuoasă** a acestora.

Analiza pe criteriul **lasă că am mai văzut**, a grilei de evaluare tehnică și financiară înainte de demararea proiectului atrage după sine probleme serioase în implementarea proiectului, dacă acesta este finanțat (șanse foarte mici).

Nerespectarea condițiilor de eligibilitate și administrative, stipulate în ghidul de Finanțare atrage după sine riscul de nefinanțare. Este important de menționat faptul că, cei care scriu proiectul de multe ori nu sunt și cei care îl implementează, acest fapt atrăgând după sine eșecuri în implementarea proiectului.

Stabilirea unor obiective care nu sunt în concordanță cu CALENDRUL Proiectului – apar dificultăți în buna administrare, aparând nevoia solicitării unor acte adiționale și completări ulterioare care îngreunează realizarea proiectului.

PLANIFICARE DEFECTUOASĂ

NERESPECTAREA CALENDARULUI DE ACTIVITĂȚI

LIPSA PROGRAMĂRII ACTIVITĂȚILOR /DIAGRAMA GANTT

ACTIVITĂȚI INCOMPLETE, NECLARE ȘI NECORELATE CU OBIECTIVELE

DURATA DE IMPLEMENTARE NEREALISTĂ

Fluctuația frecventă a cadrului Instituțional/Legislativ (de exemplu: Aspecte legate de schimbările la nivelul conducerii din cadrul aparatului guvernamental, Legea Achizițiilor Publice <http://anap.gov.ro/web/>) – Lipsa acordării deschiderilor bugetare în termen, îngreunează implementarea proiectului cu respectarea termenelor prevăzute pentru activități conform calendarului proiectului.

Dificultățile apar și din cauza **legislației stufoase, interpretabile, care suferă modificări destul de frecvent**. De cele mai multe ori în echipa de proiect nu este prevăzut un jurist, iar când sunt nelămuriri în implementare nu sunt persoane

abilitate care să transmită prompt un răspuns. Este recomandat un Help Desk. De asemenea, este recomandat un ofițer specializat în achiziții publice, în general se apelează la serviciile instituției sau la serviciile unui consultant care a sprijinit scrierea proiectului.

DE MULTE ORI, SCRIEREA ȘI CĂȘTIGAREA UNUI PROIECT NU ASIGURĂ IMPLEMENTAREA PROIECTULUI CU SUCCES.

Alegerea unei echipe necorespunzătoare de Proiect/sudarea greoaie a echipei de proiect – Atrage după sine sincope. La alegerea echipei de proiect trebuie avute în vedere numărul persoanelor necesare pentru realizarea obiectivelor proiectului, nivelul de cunoștințe, îndemânarea și experiența. Pe lângă manager, care va coordona proiectul, și contabilul care va ține evidența contabilă, este recomandat și un membru al echipei cu studii juridice și, dacă este cazul, chiar și un expert în achiziții.

OMUL POTRIVIT LA LOCUL POTRIVIT!

Activități incomplete, neclare și necorelate cu obiectivele proiectului – apar dificultăți în implementare, solicitarea unor acte adiționale la contract cu definiții concrete și în concordanță cu obiectivele proiectului. Apare riscul de a avea un buget subestimat și indirect imposibilitatea de a duce proiectul la capăt.

Majoritatea proiectelor care nu prezintă activitățile într-o manieră clară și concisă sunt respinse. Există totuși și excepții, iar în cazul în care un astfel de proiect trece de faza de aprobare, va avea cu siguranță probleme, în special din lipsa de claritate a descrierii problemelor.

Greșeli în realizarea/dimensionarea inițială a Bugetului

Verificați cu atenție corelațiile dintre bugetul exprimat în cifre și partea descriptivă a proiectului. Este posibil ca în partea descriptivă să apară anumite activități/acțiuni care nu se reflectă în bugetul proiectului.

Anunțați imediat orice greșeli/inadvertențe către CE, în vederea asigurării remedierii greșelilor și repunerea în termeni a bugetelor respective!

Lipsa cunoașterii cadrului intern privind alocarea bugetului (regula procentelor 25-30% de finanțare/co-finanțare din partea CE) aplicate de CE în cazul Proiectelor LIFE.

PROIECT SUB-BUGETAT = PROIECT ESUAT!

Având în vedere că un proiect se scrie cu circa minimum 1 an înainte de aprobare, iar implementarea se face la aproximativ 3-4 ani, apar diferențe între valorile estimate prevăzute la scrierea proiectului și valorile reale din momentul implementării. În aceste condiții, ori nu ajung banii, ori valorile estimate sunt foarte mari și rămân fonduri nefolosite. **Atenție și la fluctuațiile de curs valutar! Acest aspect nu este eligibil!**

ATENȚIE LA CONSTRUIREA BUGETULUI!

Durata de implementare nerealistă – apare imposibilitatea de a respecta termenele de realizare a tuturor activităților proiectului. Problemele care apar în implementare, deseori datorită întârzierii unor activități din diverse motive (procedura de achiziție foarte laborioasă, lipsa bugetelor în primul trimestru al unui an, întârzierea aprobării listelor de investiții, schimbarea legislației, etc.), duc la prelungirea termenelor.

Proiect realizat parțial = proiect eşuat

Identificarea neclară (înainte de a scrie proiectul) a nevoii de finanțare a proiectului: contribuția proprie, TVA (eligibil/neeligibil), eventuale cheltuieli neeligibile și sursa de finanțare a acestor cheltuieli.

ATENȚIE MARE LA TVA!

Beneficiarii au obligația să fie foarte atenți la statutul lor, dacă sunt sau nu plătitori de TVA.

Apare riscul de a rămâne cu necesar de finanțare pentru activitățile cu descoperire de cont.

Fără finanțare adecvată, activitățile nu se pot realiza = proiect eșuat

Evaluări din partea CE și plăți întârziate – Pot duce la întârzieri în respectarea termenelor de realizare a activităților.

În cadrul Proiectelor LIFE, plățile se fac în proporția considerată prin Contractul de Grant, respectiv un avans de cca. 30% la începerea proiectului, urmat de o completare, după cheltuirea a 100% din avansul inițial. Pentru toate plățile se întocmesc rapoarte privind cheltuirea sumelor, care trebuie să corespundă în mod coerent cu prevederile contractului de grant.

ATENȚIE LA ELIGIBILITATEA SUMELOR!

VERIFICAȚI PREVEDERILE CONTRACTULUI PENTRU EVIDENȚIEREA ELIGIBILITĂȚII SUMELOR !

Pentru orice cheltuială care nu este în mod normal reglementată în cadrul Contractului de Grant, sau în privința efectuării căreia există anumite suspiciuni, este bine să se realizeze o corespondență cu responsabilii financiari de la nivelul CE și cu monitorii proiectelor LIFE, pentru clarificarea problemelor.

Lipsa finanțării – în special pentru IMM-uri

Fără cofinanțare nu se pot realiza proiectele.

Solicitanții sunt invitați să acorde o atenție deosebită și să reflecteze asupra următoarelor ***motive recurente pentru astfel de propuneri care au determinat*** lipsa unei bune implementări a proiectelor:

- Identificarea slabă și descrierea / prezentarea problemei de mediu țintă și problemele de sensibilizare și de guvernare aferente, cu informații și date de fond limitate;
- Descrierea slabă a activităților curente (linia de bază), situația reală din zona țintă;
- Lipsa sau descrierea incompletă a valorii adăugate a proiectului, comparativ cu proiectele în curs de desfășurare sau din trecut în același domeniu; ***Consultați Regulamentul comisiei pentru perioada de finanțare!***
- Identificarea și descrierea superficială a necesităților publicului țintă;
- Identificarea greșită a publicului țintă din punct de vedere al problemei vizate;
- Identificarea și justificarea necesităților legate de Strategia Națională în domeniile de interes (Biodiversitate, Schimbări Climatice, etc)
- Acțiuni care nu răspund nevoilor publicului țintă identificat;
- Strategie incoerentă între acțiunile propuse pentru atingerea obiectivelor și problemele identificate;
- Identificarea și implicarea slabă sau incompletă a părților interesate în elaborarea și punerea în aplicare a proiectului; Lipsa de comunicare între părțile implicate în proiect;
- Lipsa unei componente de punere în aplicare, inclusiv acțiuni în vederea asigurării utilizării eficiente a instrumentelor / metodologiilor elaborate de actorii relevanți;
- Lipsa unui plan realist de strategie / acțiune, inclusiv acțiuni concrete, dincolo de diseminarea rezultatelor și crearea de rețele, pentru a se asigura replicarea abordării / instrumente în alte contexte (alte regiuni, țări, sectoare);
- Nicio cuantificare sau slaba cuantificare / limitată a rezultatelor scontate;
- Indicatorii nu sunt specifici / relevanți pentru a măsura realizările sau rezultatele așteptate;
- Activități de monitorizare inadecvate și indicatori de monitorizare necorespunzători pentru monitorizarea impactului și a rezultatelor proiectului;
- Valoare scăzută pentru efortul financiar;

- Realizarea unui plan After LIFE coerent și care să răspundă pe termen îndelungat acțiunilor și activităților realizate în cadrul Proiectului;

BENEFICIARUL VA TREBUI SĂ GÂNDEASCĂ DE LA ÎNCEPUT UN PLAN DE ACȚIUNE, RESPECTIV ACTIVITĂȚI ȘI BUGET (SURSE DE FINANȚARE) PENTRU PERIOADA ULTERIOARĂ TERMINĂRII PROIECTULUI !

Pentru **propunerile de proiect privind campanii de informare, comunicare și sensibilizare**, solicitanții sunt invitați să acorde o atenție deosebită și să analizeze următoarele aspecte:

- Identificarea și descrierea/prezentarea necorespunzătoare a problemelor de mediu vizate, și a aspectelor aferente legate de conștientizare și guvernare, fără informații și date de bază sau cu un nivel limitat de astfel de informații și date;
- Identificarea și descrierea necorespunzătoare a grupurilor țintă ale proiectului.
- Un grup țintă inadecvat în raport cu problemele vizate;
- Descrierea necorespunzătoare a situației actuale (de referință) din zona vizată și/sau a publicului țintă;
- Identificarea necorespunzătoare sau incompletă a părților interesate. Mai mult, părțile interesate sunt adesea confundate cu publicul țintă, solicitanții demonstrând o înțelegere necorespunzătoare a diferenței dintre aceste două grupuri;
- Lipsa unei strategii coerente care să coreleze acțiunile individuale în vederea realizării obiectivului definit și a abordării problemei identificate;
- Cuantificare necorespunzătoare/limitată sau inexistentă a rezultatelor așteptate.
- Activități de monitorizare necorespunzătoare și indicatori inadecvați de monitorizare a impactului și a rezultatelor proiectului;
- Raport slab calitate-preț;
- Valoare adăugată scăzută pentru UE;
- Lipsa unui plan valid de comunicare After Life.

2. Recomandări privind planificarea și derularea proiectelor

Alegerea corectă/bună/inspirată a temei proiectului conform Ghidului de Finanțare - este un punct foarte important pentru aprobarea proiectului, dar și pentru implementare.

UTILIZAȚI TERMINOLOGIA SPECIFICĂ TEMELOR DIN CADRUL PROGRAMULUI LIFE ȘI DE LA NIVELUL DIRECTIVELOR EUROPENE!

Alegerea unui partener / unui grup sau consorțiu de parteneri, care să corespundă profilului ales, al temei proiectului și să îndeplinească condițiile de eligibilitate. Alegerea partenerilor este un pas foarte important în scrierea, planificarea și implementarea proiectelor, mai ales dacă există o comunicare fructuoasă și experiență în implementarea proiectelor.

Alegerea unei echipe sudate, cu experiență, care a mai lucrat în proiecte UE sau similare (este de dorit) – Activitățile de specialitate necesită specialiști în domeniu, cu experiență în proiecte LIFE. Managementul proiectului necesită experiență în domeniul finanțărilor nerambursabile din surse comunitare și un contabil, expert în achiziții, expert tehnic cu experiență.

Obținerea acordurilor și autorizațiilor necesare atunci când sunt proiecte cu lucrări de infrastructură. Mare atenție în planificarea timpului necesar pentru obținerea acestora! Se vor avea în vedere prevederile tehnice pentru Managementul de Proiect.

Interacțiunea cu comunitățile locale. Întâlnirile proactive din cadrul comunităților locale, prin evenimente specifice (întâlniri publice, zile deschise, vizite ghidate, întâlniri cu părțile interesate), permit cetățenilor să își exprime părerile și să primească informații avizate de la experți și factori de decizie. Este o bună oportunitate pentru prezentarea activităților și a beneficiilor rezultate în urma implementării proiectului, contribuind astfel la succesul acestuia. Prin astfel de activități proiectul este acceptat și susținut de către comunitățile locale. S-a constatat

că o bună înțelegere de către comunitățile locale a obiectivelor unui proiect în cadrul Programului LIFE a condus la o bună rată de succes și la continuarea în consecință a activităților proiectului.

Figura 1. Ziua Parcului Natural Apuseni și PadișFest – Proiectul LIFE Connect Carpathians
(sursa: <http://connectcarpathians.ro>)

Figura 2. Grup de lucru în cadrul Proiectului LIFE EME Natura 2000
(sursa: <http://www.propark.ro>)

Networking-ul cu alte proiecte este de mare ajutor în diseminarea activităților și rezultatelor, împărtășirea experiențelor de bună practică și dificultăți în implementare (informații utile pentru ceilalți beneficiari de proiecte LIFE sau pentru cei care vor să aplice pentru un astfel de proiect). De asemenea, reprezintă o oportunitate pentru identificarea de noi idei.

Prezența unui Help-Desk pentru beneficiarii interesați – Aduce beneficii, furnizând diverse soluții pentru rezolvarea problemelor apărute. Beneficiați de sprijin și din partea Ministerului Mediului prin Centrul de Informare.

Centru de informare LIFE

Pentru a discuta despre noi idei de proiecte LIFE și pentru a obține orice alte informații, ne găsiți la

Ministerul Mediului

parter, camera 120b, Bd. Libertății, nr. 12, sector 5, București

**de luni până joi
de la 11:00 la 14:00**

Site: <http://www.mmediu.ro/categorie/life/87>

Identificarea surselor de finanțare pentru activitățile POST LIFE – trebuie să existe surse de finanțare pentru perioada Post LIFE. Bugetul pentru aceste activități ar trebui inclus în bugetul instituțiilor sau a altor entități beneficiare.

Planul AFTER LIFE este la fel de important ca și derularea în sine a proiectului!

Tabel 1. Lista de verificare recomandată pentru aplicații

Elementele cheie pentru propuneri	Lista de verificare
Identificarea problemei	<p>Descriere problemei și cauzele fundamentale; Indicați cine poate să fie afectat de problemă – clarificați care este publicul țintă, care a fost selecționat; Verificați dacă propunerea este completă, dacă răspunde solicitărilor LIFE, temelor programului; Verificați în baza de date LIFE dacă au mai fost derulate proiecte în același domeniu de activitate și verificați dacă pot fi aplicate soluții similare în cadrul acelei propuneri;</p>
Descriere problemelor fundamentale	<p>Descrieți în mod clar care pot fi amenințările din punct de vedere al mediului/parrea de sensibilizare /provocările din punct de vedere al comunicării; Vă rugăm să puneți la dispoziție sursele de informare pentru datele respective;</p>
Descrierea obiectivelor proiectului	<p>Descrieți ce va realiza proiectul (impactul așteptat) de către cine și ce; Completați tabelul de indicatori cu impactul așteptat și alți indicatori, dacă este cazul; Clarificați dacă/cum și cu ce extindere vor fi susținute rezultatele după finalul proiectului;</p>
Descrierea activităților proiectului	<p>Descrieți care este obiectul activității, de către cine va fi dus la îndeplinire; când și ce resurse sunt necesare – bugetul, resursa umană și echipamentele; Verificați dacă ați inclus acțiuni concrete pentru replicabilitatea și transferul rezultatelor proiectului dvs. ; Verificați dacă există o legătură logică între problemă/indicatorii de bază, acțiunile rezultatelor așteptate; Includeți o strategie relevantă la acțiuni care să asigure susținerea și utilizarea rezultatelor în cadrul și după perioada de viață a proiectului;</p>

3. Programul LIFE în România

De la lansarea programului LIFE de către Uniunea Europeană în 1992, au fost co-finanțate în România 68 de proiecte, dintre care 22 se concentrează pe inovație în domeniul problematicii mediului, 42 pe conservarea naturii și trei pe informație și comunicare. De asemenea, a fost finanțat un proiect ce vizează creșterea capacității instituționale de accesare și implementare a programului LIFE (LIFE CAPACITY BUILDING – Creșterea Capacității instituționale de la nivelul Ministerului Mediului http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/2017-04-21_prez_proiect_ENG.PDF). În total au fost realizate investiții de 53 milioane EUR, din care 30 milioane EUR au reprezentat contribuția UE.

Comisia Europeană a publicat cele mai bune proiecte de la nivelul Uniunii Europene!

Vă rugăm să consultați și baza de date a acestor proiecte în vederea găsirii unor exemple de bună practică și de proiecte cu impact pozitiv în domeniul în care au fost aplicate.

<http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/bestprojects/index.htm>

3.1 LIFE – Mediul și eficiența resurselor

Acest domeniu prioritar al LIFE vizează dezvoltarea, testarea și demonstrarea de bune practici, soluții și abordări integrate la provocările privind mediul înconjurător, precum și îmbunătățirea bazei de cunoștințe aferente. Domeniul prioritar LIFE Mediu și eficiența resurselor (fosta componentă LIFE Politici și guvernare de mediu) a cofinanțat 22 proiecte în România. Aceste proiecte reprezintă o investiție totală de 17,5 milioane euro, dintre care 7 milioane au fost oferite de Uniunea Europeană. Proiectele realizate au acoperit tematici diferite, precum tehnologiile curate; gospodărirea apelor la nivelul bazinelor râurilor, gestionarea deșeurilor industriale și municipale; calitatea aerului; evaluarea riscurilor și controlul poluării; gestionarea zonelor sensibile; deșeurile din construcții și demolări; reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (reducerea emisiilor de dioxid de carbon în sistemele fotosintetice ale algelor); deșeurile periculoase (transportul și tratarea în siguranță); reciclarea deșeurilor industriale; și marketing ecologic. Principalii beneficiari au fost autoritățile naționale și locale. Printre alți beneficiari s-au numărat, de exemplu o agenție de

dezvoltare, o întreprindere publică, o universitate (Târgu-Jiu) și un institut de cercetare. Durata medie a proiectelor a variat între 30 și 45 luni. În prezent, în România există două proiecte în derulare care abordează combaterea schimbărilor climatice (sechestrarea carbonului) și reducerea poluanților aerieni în municipiul București. Proiectele sunt implementate de un centru de cercetare și de Primăria București și se vor derula pe o perioadă de 36 și respectiv 45 luni.

Exemplu proiecte de succes:

[Valorificarea deșeurilor din construcții și demolări din județul Buzău \(VAL-C&D\)](#)

[LIFE10 ENV/RO/000727; BALKWASTE-Waste network for sustainable solid waste management planning and promotion of integrated decision tools in the Balkan Region LIFE07/ENV/RO/000686; Carbon Dioxide Mitigation from Greenhouse Gases in Algal Photosynthetic Systems \(ALGAE-GHG\).](#)

http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=search.dspPage&n_proj_id=3253

Figura 3. Material realizat în cadrul proiectului LIFE 10 ENV/RO/000727 (sursa: <http://life-dcd.ro/>)

3.2 LIFE Natură și biodiversitate

Acest domeniu prioritar LIFE vizează dezvoltarea, testarea și demonstrarea de bune practici, soluții și abordări integrate care să contribuie la dezvoltarea și implementarea politicii și legislației în materie de natură și biodiversitate, precum și la îmbunătățirea bazei de cunoștințe asociate. Până în prezent, componenta LIFE-Natură și biodiversitate a cofinanțat 42 proiecte în România. Aceste proiecte reprezintă o investiție totală de 31 milioane euro, din care 21 milioane au fost asigurate de Uniunea Europeană. Proiectele LIFE Natură realizate în România au

cuprins mai ales acțiuni de restaurare a habitatelor (păduri alpine și subalpine și habitate umede, ecosistemele pastorale din Transilvania, munții Semenic și Călimani-Gurghiu și peșteri), dar au avut ca scop și conservarea anumitor specii (carnivore mari, lilieci, vipera de stepă, delfini, cormoranul mic, rața roșie și acvila țipătoare mică). Aproape 80% din beneficiarii proiectelor au fost parcuri, autorități naționale și regionale și institute de cercetare. Printre alți beneficiari s-au numărat agenții de dezvoltare, ONG-uri, universități, autorități locale, un parc național și un centru de formare. Durata proiectelor a variat între 24 și 63 luni. Acestea se axează în principal pe conservarea habitatelor (habitatele forestiere și acvatice din valea superioară a Dâmboviței, mlaștinile eutrofice Prejmer și Hărman, luncile din zona Porților de Fier și peșterile Cheile Nerei – Beușnița; pădurile de Castanea sativa și tufișurile de Pinus mugo și Rhododendron hirsutum din vestul județului Gorj), precum și a speciilor (ursul brun și lupul din Carpați). Printre beneficiari se numără autorități locale, ONG-uri și un institut de cercetare. Proiectele au o durată cuprinsă între 46 și 60 luni.

Exemplu proiecte de succes: [Conservarea acvilei țipătoare mici în România \(CAPR\) LIFE08 NAT/RO/000501](#); [LIFE Preserving of the Habitat 8310 from the Site Natura 2000 Cheile Nerei-Beusnita LIFE13NAT/RO/001488](#); [LIFE FOR BEAR – Conservation of Brown Bear \(Ursus arctos\) population in Romania LIFE13NAT/RO/001154](#); [WOLFLIFE-Implement best practices for in-situ conservation of the species Canis lupus in the Eastern Carpathians LIFE13NAT/RO/000205](#).

3.3 LIFE Guvernanță și informare în domeniul mediului

Acest domeniu prioritar vizează o mai bună conștientizare a problemelor de mediu, sprijinind comunicarea, managementul și diseminarea informațiilor privind mediul și promovând o mai bună guvernanță a mediului prin extinderea implicării factorilor interesați. Acest domeniu prioritar (fosta componentă LIFE+ Informare și comunicare) a cofinanțat până în prezent trei proiecte în România, reprezentând o investiție totală de 2 milioane de euro, din care 1 milion de euro contribuție din partea Uniunii Europene. Durata proiectelor a fost cuprinsă între 24 și 42 luni. Unul dintre proiecte, finalizat în 2014, a desfășurat o campanie de conștientizare în scopul promovării producției și consumului de produse ecologice. Proiectul a fost implementat de Universitatea din Bacău. Cel de-al doilea proiect vizează îmbunătățirea capacității managerilor de situri Natura 2000 din România, oferind formare cuprinzătoare (inclusiv formare pentru o mai bună comunicare a managerilor cu privire la Natura 2000) și susținând îmbunătățirea planificării teritoriale în România, inclusiv a

aspectelor legate de biodiversitate. Proiectul este derulat de Fundația ProPark. Al treilea proiect vizează o mai bună conștientizare a aspectelor de mediu asociate producției și utilizării echipamentelor electrice și electronice (EEE), manipulării deșeurilor provenite din astfel de echipamente și tratării și recuperării acestora (inclusiv prin reutilizare și reciclare), precum și promovarea energiei ecologice, cu accent pe gospodării și copiii de vârstă școlară din România. Proiectul este coordonat de ECOTIC.

Exemplu proiect de succes: [Promovarea produselor ecologice \(GREEN-PRO\) LIFE08 INF/RO/000507](#); [Efficient Managers for Efficient Natura 2000 Network LIFE11/INF/RO/00819](#); [Raising awareness of the importance of environmentally sound management of WEEE among identified target groups – Romania ECOTIC LIFE+ Caravan](#).

Figura 4. Caravana ECOTIC – Proiect ECOTIC LIFE+ Caravan
(sursa: <http://www.caravanaecotic.ro>)

4. Proiecte LIFE din România

Proiectele următoare sunt prezentate în ordine aleatoare și nu exprimă un clasament !

Pentru mai multe exemple consultați site-ul oficial al Programului LIFE.

<http://ec.europa.eu/environment/life/publications/lifepublications/bestprojects/index.htm>

LIFE00 NAT/RO/007171

Conservarea și managementul habitatelor în Parcul Natural Porțile de Fier

Foto: Cristiana Ciocanea 2013

COORDONATOR

Universitatea din București, Centrul de Cercetare a Mediului și Efectuare a Studiilor de Impact (CCMESI)

PARTENERI

Consiliul județean Caraș-Severin, Consiliul județean Mehedinți, Agenția pentru Protecția Mediului Caraș-Severin, Agenția pentru Protecția Mediului Mehedinți, Direcția Silvică Caraș-Severin, Direcția Silvică Mehedinți, Primăria Orșova, Primăria Berzasca, Centrul Carpat-Danubian de Geoecologie, Muzeu Porțile de Fier

DURATĂ

01-IUN-2001 - 31-OCT -2004

BUGET TOTAL

389.392,00 €

CONTRIBUȚIA UE

233.635,00 €

CONTEXT

Parcul Natural Porțile de Fier este situat în partea de sud-vest a României, pe malul stâng al Dunării. Această arie protejată adăpostește specii și habitate naturale importante la nivel european, îndeosebi pentru fauna acvatică. Cele mai importante specii sunt cele acvatice, cum ar fi *Egretta garzetta*, *Phalacrocorax pygmaeus* sau *Ardea purpurea*. Alte specii importante vizate de proiect au fost *Falco naumanni* și două specii de reptile, *Vipera ammodytes* și *Testudo hermanni*. 196 tipuri diferite de habitate au fost identificate, dintre care 17 sunt endemice. Cele mai importante amenințări sunt reprezentate de degradarea habitatelor și declinul speciilor, determinate de exploatarea ilegală și irațională a resurselor naturale și de lipsa unui plan de management sau a unor programe specifice de conservare pentru aria protejată.

REZULTATE

Proiectul a fost finalizat cu succes, fiind așteptate efecte semnificative pe termen lung, după implementarea planului de management. Cel mai important, proiectul a inițiat procesul de dezvoltare a capacității instituționale a parcului natural, inexistentă până atunci. Proiectul a generat pentru parcul natural statut oficial de existență, autorități administrative, plan de management, patru centre de informare și documentare, dotate cu personal calificat și materiale informative, spații de lucru amenajate și echipe, personal calificat, inclusiv rangeri în pregătire, panouri informative în cadrul parcului. Proiectul a determinat și o îmbunătățire a statutului legal de protecție al celor mai importante zone din parc. Au fost înființate o rezervație naturală și șase arii de protecție specială (pentru *Testudo hermanni* și *Vipera ammodytes*) și două arii de protecție avifaunistică. Au fost identificate noi zone și populații ale speciilor *Testudo hermanni* și *Vipera ammodytes*, ale căror habitate erau partial necunoscute. Reintroducerea de exemplare de *Testudo hermanni* reproduse în captivitate s-a desfășurat așa cum era stabilit, 302 juvenili fiind eliberați în cinci situri identificate ca favorabile (250 de exemplare reintroduse în sălbăcie era ținta inițială). Protocolul dezvoltat pentru reproducerea acestei specii în captivitate s-a dovedit extrem de eficient. Deși evaluarea efectelor acestei acțiuni necesită un orizont mai mare de timp, printre efectele imediate se numără îmbunătățirea cunoștințelor legate de specie și a nivelului de conștientizare al populației locale. Uciderea deliberată și comerțul ilegal cu țestoase se pare că aproape au dispărut.

Proiectul a îmbunătățit considerabil și nivelul cunoștințelor privind *Vipera ammodytes*, fiind propuse măsuri adecvate în planul de management, cum ar fi cele menite a combate distrugerea habitatelor de către populația locală și capturile ilegale. Poliția de frontieră a fost instruită în mod corespunzător, iar o campanie de conștientizare în rândul populației locale a adus 15.000 de vizitatori la centrul de informare și documentare al parcului. Primul recensământ al păsărilor din Parcul Natural Porțile de Fier a evidențiat faptul că acesta este un important loc de iernare. Au fost identificate cele mai importante zone pentru păsări, fiind desemnate și trei zone importante pentru păsări (Important Bird and Biodiversity Area). Cel mai important rezultat al implementării proiectului a fost introducerea și acceptarea conceptului de „parc natural”, concept cu totul nou în plan local. Pe termen lung va ajuta comunitatea locală să se implice în mod efectiv în proiecte de dezvoltare durabilă ce integrează aspecte de mediu, sociale și economice.

LIFE02 NAT/RO/008576

Conservarea in situ a carnivorelor mari din judetul Vrancea

<http://www.life8576.carnivoremari.ro/>

foto: <http://www.carnivoremari.ro/>

**COORDONATOR
PARTENERI**

Agenția pentru Protecția Mediului Vrancea
Universitatea din București, Centrul de Cercetare a
Mediului și Efectuare a Studiilor de Impact
(CCMESI), Consiliul județean Vrancea, Prefectura
Vrancea, Direcția Silvică Vrancea, Centrul Carpato-
Danubian de Geoecologie, Primăria Bârsești,
Grupul de Ecologie și Turism “Sinistrații” Focsani

DURATĂ

01-SEP-2002 - 30-NOV-2005

BUGET TOTAL

468.588, 00 €

CONTRIBUȚIA UE

351.441,00 €

CONTEXT

Județul Vrancea ocupă 4.817 km² și include zone montane, deluroase și de câmpie. Mai mult de 45% din suprafața județului reprezintă habitat favorabil pentru carnivorele mari cum sunt ursul brun (*Ursus arctos*), râsul european (*Lynx lynx*) și lupul (*Canis lupus*). Principalele amenințări asupra statutului de conservare al acestor specii sunt determinate de vânătoare și braconaj. Alte amenințări sunt pășunatul excesiv, despăduririle, eroziunea solurilor, poluarea corpurilor de apă.

REZULTATE

Proiectul a reușit să sprijine în mod considerabil acțiunile de conservare a carnivorelor mari din speciile *Ursus arctos*, *Lynx lynx* and *Canis lupus* în Județul Vrancea. Planul de management produs în cadrul proiectului a oferit un cadru fundamentat științific pentru activitățile de sprijinire a speciilor țintă.

Au fost întreprinse activități demonstrative ale metodelor de armonizare între necesitățile de habitat ale carnivorelor mari și necesitățile socio-economice ale proprietarilor de terenuri. S-au înființat astfel puncte de hrănire pentru a îndepărta carnivorele de spațiile cu animale domestice și garduri electrice pentru a descuraja prădarea animalelor domestice de către carnivore.

A fost elaborată o strategie de conectare a elementelor cheie ale habitatelor și care a întărit capacitatea beneficiarului de a implementa strategii pe termen lung de regenerare a populațiilor speciilor amenințate. De asemenea, a fost creat un centru de monitorizare menit să asigure înțelegerea de către decidenți a necesităților speciilor țintă și totodată costurile și beneficiile rezultate din măsurile de conservare. Componenta de informare a populației locale a fost extrem de importantă.

Imbunătățirea sistemului de protecție a carnivorelor mari din județul Vrancea

<http://www.life000170.carnivoremari.ro/>

foto: <http://www.carnivoremari.ro/>

COORDONATOR

Agenția pentru Protecția Mediului Vrancea
Universitatea din București, Centrul de Cercetare a
Mediului și Efectuare a Studiilor de Impact
(CCMESI), Asociația pentru dezvoltare durabilă
„Focul Viu” Focșani, Direcția Silvică Vrancea,
Consiliul Județean Vrancea

PARTENERI

DURATĂ

01-NOV-2005 - 01-NOV -2009

BUGET TOTAL

577.989,00 €

CONTRIBUȚIA UE

346.793,00 €

CONTEXT

Județul Vrancea este a doua cea mai mare concentrare (după densitate) de carnivore mari. Aici se află populații importante de urs (*Ursus arctos*), râs (*Lynx lynx*) și lup (*Canis lupus*). Măsurile implementate în cadrul proiectului LIFE02 NAT/RO/008576

Conservarea in situ a carnivorelor mari din județul Vrancea au adus contribuții importante pentru conservarea carnivorelor mari în spațiul vizat, iar consolidarea acestor măsuri era critică.

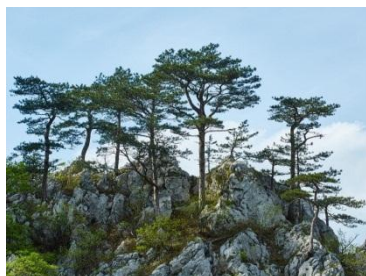
REZULTATE

Proiectul a fost desfășurat cu succes și a asigurat includerea a opt situri (aproximativ 40.000 ha) din parcul natural în rețeaua Natura 2000 și recunoașterea oficială a acestei încadrări de către Ministerul Mediului, scrierea planurilor de management pentru cele opt situri protejate, cu includerea de feedback și acorduri din partea factorilor implicați, înființarea și utilizarea unității mobile de salvare și a centrului de reabilitare a carnivorelor mari, o echipă de experți care asigură consilierea fermierilor asupra posibilităților de protejare a recoltelor și turmelor de animale, măsuri de monitorizare a numărului de carnivore mari, implementarea de activități de informare și educare a populației pentru reducerea braconajului și acceptarea coexistenței populației cu carnivorele mari, informarea publicului asupra beneficiilor rețelei Natura 2000. Dintre beneficiile socio-economice generate de proiect, importantă este dezvoltarea ecoturismului, fiind create de către beneficiar trasee și puncte de observare a carnivorelor mari, în timp ce s-a obținut din partea deținătorilor de terenuri restricționarea exploatării în zonele favorabile pentru hibernare în bârloguri. De asemenea, s-a reușit interzicerea exploatării lemnului în anotimpul de iarnă, astfel încât să nu fie afectată hibernarea animalelor. 20 de locuri de muncă, legate de proiect, dintre care 14 sunt în structura de management a parcului, au fost create, iar artizanii locali au fost implicați în crearea traseelor și a marcajelor.

LIFE04 NAT/RO/000225

Pădurile cu *Pinus nigra banatica* - parte a rețelei NATURA 2000

Foto: <https://crated.com>

COORDONATOR
PARTENERI

Agenția pentru Protecția Mediului Caraș-Severin
Administrația Parcului National Domogled-Valea,
Asociația Speologică Exploratorii Reșița (ASER),
Primăria Băile Herculane

DURATĂ	01-IUL-2004 - 01-IUL -2007
BUGET TOTAL	814.770,00 €
CONTRIBUȚIA UE	611.078,00 €

CONTEXT

Pădurile sub-mediteraneene de pin ce includ specia endemică de pin negru sunt considerate habitate prioritate sub prevederile Directivei Habitatare. În România, acest tip de habitat este reprezentat de pădurile de *Pinus nigra banatica* ce se găsesc în Parcul Național Domogled-Valea Cernei.

Principalele amenințări la adresa conservării acestui tip de habitat sunt turismul, acesta fiind cea mai importantă activitate economică locală, incendiile de pădure și extragerea de lemn pentru foc de către localnici. Turismul necontrolat determină inclusiv degradarea habitatelor naturale. Incendiile de pădure produc pagube importante în zonă, mai ales acolo unde pantele extrem de înclinate și relieful accidentat fac dificilă intervenția. Lipsa planului de management pentru Parcul Național Domogled-Valea Cernei în momentul începerii proiectului însemna absența unor măsuri de conservare adecvate pentru zona împădurită vizată de proiect.

REZULTATE

Cel mai important rezultat al proiectului a constat în reconstrucția ecologică a 25 de hectare de pădure de pin negru, afectate de incendiere, aflate într-o zonă greu accesibilă și cu posibilități de regenerare naturală reduce.

A fost realizată o evaluare extensivă a stării de conservare a speciilor sălbatice, a habitatelor naturale, a impactului activităților umane și a amenințărilor la adresa conservării biodiversității. Acestea din urmă includ fenomene naturale, cum ar fi seceta și perioadele îndelungate cu temperaturi ridicate care determină uscarea vegetației, favorizând incendiile de pădure și infestarea cu insecte parazite.

Pregătirea personalului, asigurată în cadrul proiectului, a contribuit la creșterea nivelului de profesionalizare al angajaților, inclusiv în ceea ce privește procesarea computerizată a datelor și a informației, eficientizând activități de conservare. Proiectul a sprijinit dezvoltarea turismului durabil prin structuri și facilități specifice, dar a creat și un sistem de colectare a deșeurilor.

Un alt rezultat a fost inițierea demersurilor de includere a zonei vizate de proiect în rețeaua Natura 2000 și crearea planului de management.

În cadrul proiectului au fost produse materiale didactice (broșuri, cărți poștale, calendare, CD-uri, fotografii, filme, etc.) și au fost susținute acțiuni de educare a tinerilor localnici despre importanța conservării naturii. Astfel, a fost organizat festivalul anual al Pinului negru de Banat, modalitate de promovare a rețelei Natura 2000. Parteneriatele pe termen lung încheiate cu autoritățile locale și factorii interesați au fost premise de bază ale succesului proiectului.

LIFE05 NAT/RO/000155

**Restaurarea ecologică a Parcului Natural
Lunca Joasă a Prutului Inferior**

<http://www.luncaprut.ro/>

foto: <http://www.luncaprut.ro/>

COORDONATOR

PARTENERI

DURATĂ

BUGET TOTAL

CONTRIBUȚIA UE

Agenția Regională pentru Protecția Mediului Galați
Universitatea din București – Centrul de Cercetare
a Mediului și Efectuare a Studiilor de Impact
(CCMESI), Societatea Ornitologică Română, Direcția
Silvică Galați

01-NOV-2005 - 30-OCT -2010

824.710,00 €

412.355,00 €

CONTEXT

Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior se află la intrarea fluviului în Rezervația Biosferei Delta Dunării, pe ruta de migrație a sute de specii de păsări, fiind loc de cuibărit pentru peste o sută de specii, de asemenea loc de iernat și de popas. Mai

mult de 50 de specii dintre cele ce utilizează această verigă a traseului de migrație sunt menționate în Directiva Păsări a UE și în Convenția de la Berna. Zona țintă a proiectului include de asemenea trei habitate prioritare, declarate sub efectul Directivei Habitatare. Importanța ecologică a parcului este recunoscută internațional, fiind inclusă în programul Coridorul Verde al Dunării, dezvoltat cu susținerea WWF și semnat de reprezentanți ai României, Bulgariei, Moldovei și Ucrainei în anul 2000. Parcul este populat de câteva mici așezări rurale, aflate în declin demografic, unde principalele activități economice sunt pescuitul și agricultura.

REZULTATE

Proiectul a îmbunătățit starea de conservare a speciilor acvatice din parcul natural, prin implementarea mai multor intervenții strategice: recensământul speciilor, activități de monitorizare, restaurarea ecologică a unor zone, campanii de conștientizare și înființarea de arii protejate în cadrul rețelei Natura 2000. Implementarea planului de management al parcului natural a fost parțial realizată. Au fost realizate șapte puncte de monitorizare a păsărilor, educare a publicului și de pază a parcului natural, un sistem GIS dinamic cu o bază de date pentru managementul parcului, evaluarea potențialului ecologic și a cadrului socio-economic, restaurarea ecologică a două situri (Lacul Vlăscața și Lacul Pochina, ambele pe râul Prut), reconstrucția digurilor în zona Lacului Mata, distribuirea de materiale educaționale.

La sfârșitul proiectului, înființarea structurilor administrative ale parcului natural era în curs de aprobare de către Ministerul Mediului.

Conservarea *Aquila pomarina* în România

<http://www.pomarina.ro/>

foto: <http://www.pomarina.ro/>

COORDONATOR	Agenția pentru Protecția Mediului Sibiu
PARTENERI	Societatea Ornitologică Română, Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”
DURATĂ	01-IAN-2010 - 31-DEC -2013
BUGET TOTAL	1.884.138,00 €
CONTRIBUȚIA UE	1.413.104,00 €

CONTEXT

Acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*) este o specie de prădător care se află în Europa centrală, estică și de sud-est. Populația sa a suferit un declin major în multe țări, România fiind o zonă extrem de importantă pentru conservarea speciei. Populația din România este estimată la 2.000 de perechi, reprezentând 22,2% din totalul de la nivelul UE. Zona vizată de proiect include 12 SPA-uri, unde se află 26,6% din populația din România (532 de perechi), respectiv 5.9% din populația de la nivelul UE și 2,66% din populația globală. Principala amenințare din România la adresa supraviețuirii speciei este reducerea habitatului, determinată de despădurire în zone de cuibărit, dar și de alte activități cum sunt vânătoarea, dezvoltarea infrastructurilor, etc.

REZULTATE

Proiectul și-a atins țintele fixate, contribuind la îmbunătățirea statutului de conservare al speciei *Aquila pomarina* în România. Activitățile desfășurate au avut un impact la nivel național, cu caracter durabil. Între realizări, sunt de menționat scrierea și publicarea Planului Național de Acțiune pentru această specie și a lucrării *Ghid pentru managementul corespunzător al acvilei țipătoare mici*. După cum s-a planificat, un sistem de zone tampon a fost înființat în cooperare cu proprietarii de păduri și gestionarii acestora astfel încât să fie mai bine protejate zonele de cuibărit. Astfel, 82 de cuiburi au fost protejate în acest mod în trei dintre ariile de protecție avifaunistică vizate. 116 cuiburi au fost protejate, cu montarea a 101 de platforme artificiale și au fost construite 20 de bariere pentru a limita accesul în punctele sensibile. Pentru a reduce activitățile deranjante și pentru a proteja 26 de zone de cuibărit, au fost montate 100 de panouri de avertizare de-a lungul traseelor publice din pădure. O a treia direcție majoră abordată de proiect a fost reducerea semnificativă a amenințărilor determinate de liniile electrice. În acest scop au fost izolați 1286 stâlpi cu cabluri electrice, cu o reducere estimată cu peste 90% a cazurilor de mortalitate a păsărilor prin electrocutare. Un alt rezultat important a fost creșterea nivelului de conștientizare asupra importanței protejării speciei în rândul factorilor de decizie și al publicului. Peste 40.000 de proprietari de teren au fost informați despre necesitatea protejării speciei *A. pomarina* în România. Campaniile de conștientizare au implicat peste 350 de persoane și entități interesate (silvicultori, autorități locale, ONG-uri, custozi și manageri de SPA) din 12 situri. Între activitățile de comunicare publică, se remarcă realizarea unui documentar despre specie, difuzat la nivel național și distribuirea a 400 de DVD în școli, universități și ONG-uri de mediu. Proiectul a fost prezentat de peste 200 de ori în mass media de la nivel național și local și de asemenea într-un spot TV distribuit de 10 televiziuni. 54 de panouri informative au fost plasate în diferite zone vizate în proiect.

LIFE10 ENV/RO/000727

Valorificarea deșeurilor din construcții și demolări în județul Buzău

LIFE10 ENV/RO/000727

Valorificarea deșeurilor din construcții și demolări din județul Buzău / VAL-C&D

<http://life-dcd.ro/>

foto: <http://life-dcd.ro/>

COORDONATOR

Consiliul Județean Buzău

PARTENERI

Natura Management S.R.L.

DURATĂ

01-SEP-2011 - 30-IUN -2014

BUGET TOTAL

1.431.882,00 €

CONTRIBUȚIA UE

580.941,00 €

CONTEXT

Din datele Agenției Naționale pentru Protecția Mediului din România rezultă că aproximativ 80.000-90.000 de tone de deșeurii din construcții și demolări, în fiecare an, sunt produse în județul Buzău. Această valoare are caracter general și nu indică compoziția pe categorii a acestor deșeurii.

REZULTATE

Echipa proiectului a implementat cu succes mai mulți pași în direcția reciclării deșeurilor din construcții și demolări, îndeosebi în domeniul analizelor diagnostic, colectării de informație asupra factorilor implicați în această problemă, evaluării opțiunilor de reciclare a deșeurilor din construcții și demolări, obținerii permiselor de înființare și funcționare a primei instalații de reciclare și logistica aferentă.

Proiectul a evaluat diferite modalități de reciclare și a realizat o analiză detaliată a ciclului de viață (*Life-Cycle Assessment*) al materialelor rezultate în urma reciclării deșeurilor din construcții și demolări, îndeosebi în legătură cu impactul asupra mediului. După realizarea studiului de fezabilitate și identificarea unui amplasament optim, facilitatea de reciclare a deșeurilor din construcții și demolări a fost proiectată, aprobată de Consiliul Județean Buzău și construită. Managementul instalației a fost

atribuit unei companii private înființată chiar de Consiliul Județean, iar din 2015 aceasta funcționează la parametri proiectați.

În afară de înființarea sistemului de tratare a deșeurilor din construcții și demolări, proiectul vizează și ținte pe termen lung, menite să schimbe comportamentul factorilor implicați. Produsele generate de instalația de tratare se utilizează ca material de umplutură și de acoperire a diverse tipuri de căi de rulare auto.

În cadrul proiectului au fost realizate și publicate numeroase documente și materiale, incluzând *Codul de bune practici privind colectarea separată la sursă a deșeurilor din construcții și demolări*, *Analiza LCA privind agregatele minerale naturale și reciclate* și *Analiza situației naționale privind generarea, colectarea, tratarea și valorificarea deșeurilor din construcții și demolări*.

Proiectul a reprezentat un pas important în direcția reducerii impactului asupra mediului determinat de activitățile de construcție și demolare, de la impactul extragerii de nisip și pietriș din albie până la depozitarea deșeurilor sau abandonarea lor necontrolată în mediu. Contribuțiile proiectului la rezolvarea problemei au fost atât de ordin teoretic, cât și de ordin practic.

LIFE08 INF/RO/000507

Promovarea produselor verzi

http://apmbc.anpm.ro/-/proiectul-life08-inf_ro_000507-promoting-green-products---green-pro

COORDONATOR	Universitatea din Bacău
PARTENERI	SC Connective Communication Services SRL, Camera de Comerț și Industrie Bacău, REPA Bacau SC European Focus Consulting SRL, Ligone International
DURATĂ	01-IAN-2010 - 30-APR -2013
BUGET TOTAL	1.269.503,00 €
CONTRIBUȚIA UE	618,700.00 €

CONTEXT

După datele Agenției Europene de Mediu (EEA), în jur de patru tone de deșeuri sunt generate pe cap de locuitor în statele membre ale EEA, în timp ce un cetățean european aruncă 520 kg de deșeuri pe an. Aproximativ 45% din deșeurile municipale din UE ajung la rampele de deșeuri. Produsele verzi au un impact mai redus asupra mediului, necesitând mai puțină materie primă pentru fabricare, ambalaje în cantitate redusă și sunt făcute din elemente reciclate sau regenerabile. Astfel, utilizarea produselor verzi poate reduce cantitatea de deșeuri care se depozitează.

REZULTATE

Proiectul a crescut în mod considerabil gradul de conștientizare al populației locale asupra produselor verzi. În timpul implementării proiectului, cercetările de piață au identificat 625 de produse din zona Bacăului care aveau recunoaștere ca produse verzi. Proiectul a dezvoltat un *portal al produselor verzi* (greenmarket.ub.ro), ca piață online de promovare a produselor verzi. Lista de produse verzi a fost însoțită de indicații asupra modului de identificare a produselor verzi și asupra beneficiilor asupra mediului implicate din utilizarea produselor verzi, astfel încât consumatorul să facă o alegere avizată.

Echipa proiectului a produs un film de 30 de minute, intitulat *Before and After* legat de utilizarea produselor verzi și un spot TV de 30 de secunde, difuzate la televiziunile locale. Aceste materiale au inclus mesaje cheie asupra beneficiilor de mediu și financiare ale utilizării produselor verzi. Au fost afișate 60 de panouri informative și au fost produse 12 broșuri abordând diverse subiecte legate de produsele verzi.

De asemenea, au fost organizate seminarii și conferințe adresate spre exemplu personalului care lucrează în departamentele de achiziții ale unor companii din sectorul public și privat, fiind subliniate avantajele produselor verzi. Totodată, a fost produs un ghid adresat acestui personal.

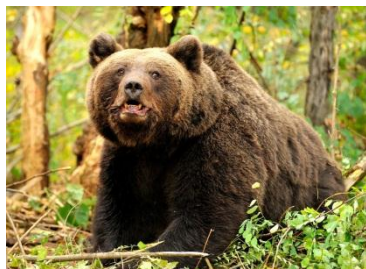
Întrucât acest proiect a fost unul inovator pentru România, una dintre principalele dificultăți a fost legată de dezvoltarea unor indicatori simpli de cuantificat și obiectivi. În această direcție, a fost elaborată o metodologie de evaluare a impactului diferitelor produse asupra mediului, publicată pe site-ul proiectului.

LIFE08 NAT/RO/000500

Cele mai bune practici și acțiuni demonstrative pentru conservarea populației de *Ursus arctos* din zona central-estică a Carpaților Orientali

<http://wildcarpathiaadventure.ro/proiect/cele-mai-bune-practici-si-actiuni-demonstrative-pentru-conservarea-populatiei-de-ursus-arctos-din-zona-central-estica-a-carpatorilor-orientali/>

foto: <http://wildcarpathiaadventure.ro/>

COORDONATOR

Agenția pentru Protecția Mediului Vrancea

PARTENERI

Asociația pentru Conservarea Diversității Biologice,
Asociația pentru Conservarea Valorilor Naturii,
Agenția pentru Protecția Mediului Covasna,
Agenția pentru Protecția Mediului Harghita

DURATĂ

15-IAN-2010 - 20-DEC -2013

BUGET TOTAL

515.066,00 €

CONTRIBUȚIA UE

386.300,00 €

CONTEXT

Populația de urs brun (*Ursus arctos arctos*) din România numără aproximativ 6 000-6 500 de exemplare, reprezentând circa 40% din totalul european. Județele Vrancea, Covasna și Harghita asigură habitatul pentru aproximativ 2.300 de specimene, conform datelor de la nivelul anului 2008.

REZULTATE

Proiectul URSUSLIFE și-a atins obiectivele, dintre care cele mai importante se leagă de menținerea stării de conservare a ursului brun, prin aplicarea celor mai bune practici și acțiuni demonstrative în zona proiectului și prin promovarea acestor metode la nivel național, prevenirea declinului populației de urs prin braconaj, captivitate și mortalitate juvenilă, prevenirea conflictelor dintre urs și comunitățile locale și menținerea unei situații favorabile a celor 15 situri Natura 2000 care se suprapun peste zona de implementare a proiectului.

În cadrul proiectului a fost elaborat și diseminat un *Ghid pentru estimarea populației de urs brun*, aprobat de către autoritățile competente de la nivel național. De asemenea, a fost creată o *Metodologie pentru evaluarea riscurilor ridicate de prezența urșilor în zonele locuite*, validată prin intervenția în 52 de cazuri a echipei speciale create în cadrul proiectului. Pe întregul parcurs al desfășurării proiectului au fost salvați numeroși urși prinși în capcane și lațuri. Toți juvenalii orfani identificați au fost reabilitați, consecință și a măririi capacității Centrului de reabilitare administrat de echipa proiectului. Unitatea mobilă de salvare a animalelor publice, de asemenea o inițiativă a echipei proiectului și-a extins activitatea în perioada proiectului în județele Covasna și Harghita. Unitatea mobilă a intervenit în perioada 2010-2013 în 17 cazuri în care exemplare de urs au fost capturate ilegal. Echipa de evaluare a riscurilor și unitatea mobilă de salvare au reușit relocarea a nouă exemplare, iar Asociația pentru Conservarea Naturii (din Bălan) și unitatea mobilă de salvare au ajutat la reabilitarea a 37 de exemplare de pui de urs, cu orizont final de eliberare în sălbăticie. Un rezultat important este crearea unei baze de date, cu proiecție spațială, ce include 76 de bârloguri și 64 de zone cu condiții optime pentru amenajarea bârlogurilor. 30 de garduri electrice au fost instalate în fiecare an în jurul stânelor, plantațiilor agricole și stupinelor, ca o modalitate eficientă de reducere a pagubelor. În sfârșit, fragmentarea și degradarea habitatelor au fost abordate prin măsuri de asigurare a conectivității siturilor Natura 2000, datele obținute fiind utilizate pentru elaborarea unui *Ghid practic pentru prevenirea degradării și fragmentării habitatului ursului brun și asigurarea conectivității siturilor Natura 2000 în România*.

Figura 5. Exemplar de urs brun la centrul de reabilitare (foto: <http://www.carnivoremari.ro>)

LIFE10 NAT/RO/000740

Îmbunătățirea statutului de conservare al speciilor și habitatelor prioritare din zona umedă Porțile de Fier

<http://cormoran.portiledefier.ro/>

foto: <http://cormoran.portiledefier.ro/>

COORDONATOR

Agenția pentru Protecția Mediului Caraș-Severin

PARTENERI

Administrația Parcului Natural Porțile de Fier, Universitatea din București, Centrul de Cercetare a Mediului și Efectuare a Studiilor de Impact (CCMESI), Muzeul Național de Istorie Naturală Grigore Antipa

DURATĂ

01-SEP-2011 - 15-DEC -2015

BUGET TOTAL

1.272.540,00 €

CONTRIBUȚIA UE

954.405,00 €

CONTEXT

Localizată în sud-vestul României, aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0026 Cursul Dunării – Baziaș – Porțile de Fier include suprafețe mari cu habitate de interes european pentru cormoranul mic (*Phalacrocorax pygmaeus*). Cormoranul mic este una dintre cele 23 de specii care se găsesc în aria de implementare a proiectului și care sunt incluse în Anexa I a Directivei Păsări. De asemenea, aici se află trei specii de amfibieni listate în Anexa II a Directivei Habitate (*Bombina bombina*, *Bombina variegata* and *Bufo bufo*), una de reptile, (*Emys orbicularis*) și patru de pești (*Gymnocephalus schraetzer*, *Gymnocephalus baloni*, *Zingel streber* și *Zingel zingel*). Principalele amenințări sunt eutrofizarea, invazia speciilor acvatice, degradarea habitatelor, pescuitul și poluarea, dar și neînțelegerea importanței rețelei Natura 2000.

REZULTATE

În vederea creșterii prezenței cormoranului mic în ROSPA0026 Cursul Dunării Baziaș – Porțile de Fier, au fost instalate 100 de platforme de uscare pe cursul Dunării în

special în arealele: Gura Nerei, Calinovăț, Moldova Nouă (un număr de 7-12 cormorani pot utiliza o platformă). De asemenea, 160 de mulaje de cormorani au fost instalate pe 80 din cele 100 de platforme de uscare, pentru a stimula utilizarea acestora. Pentru a identifica arealele frecventate de cormoranii mici, mișcările a 10 cormorani au fost urmărite și analizate cu ajutorul sistemelor de urmărire prin satelit PTTArgos, fiind recepționate 1.099 puncte de localizare prin intermediul celor peste 7.000 de mesaje ARGOS. Au fost instalate capcane (*live traps*) pentru eradicarea speciei *Neovison vison* din zonele de hrănire și odihnă a cormoranilor mici.

Habitatele ripariene 91E0* (Păduri aluviale de arin negru (*Alnus glutinosa*) și frasin (*Fraxinus excelsior*)) și 92A0 (Zăvoaie de salcie albă (*Salix alba*) și plop alb (*Populus alba*)) au fost extinse în zonele: Gurile Nerei, Calinovăț, Moldova Nouă, Divici-Pojejena, Liborajdea. În aceste zone au fost eliminate speciile de arbori invazivi, iar apoi s-a plantat salcie albă pe o suprafață de 51 de hectare.

În cadrul proiectului LIFE10 NAT/RO/000740 s-au derulat o serie de studii care au avut drept scop caracterizarea stării de referință a zonelor umede din ROSPA00026 Cursul Dunării-Baziaș-Porțile de Fier, (caracterizarea fizico-chimică, eutrofizare, surse de degradare, herpetofaună, floră și habitate). Pe baza acestor informații a fost elaborat un plan de acțiune pentru combaterea pierderii biodiversității din zonele umede ale Parcului Natural Porțile de Fier, ce include măsuri bugetate în cadrul proiectului, dar și măsuri ce urmează a fi implementate de factorii interesați. Planul a fost aprobat de Consiliul Științific al parcului natural.

A fost implementată o campanie de eradicare a speciilor de arbori invazivi (*Alianthus altissima*, *Amorpha fruticosa*, *Robinia pseudoaccacia* și *Rhus hirta*) prin identificarea zonelor în care s-au dezvoltat, marcarea, tăierea și transportul acestora în zone de depozitare. Mai mult, frunzele și semințele au fost incendiate pentru reducerea dispersiei arborilor. Astfel, 55 hectare de teren au fost curățate de specii invazive (*Ailanthus altissima*, *Amorpha fruticosa*).

4 sesiuni de recoltare a plantelor acvatice în exces și a speciilor invazive acvatice au fost organizate în zonele umede Calinovăț, Divici, Pojejena, Șușca, Moldova Nouă, Liborajdea. Acestea au avut ca rezultat eliminarea vegetației acvatice în exces de pe 115 hectare de luciu de apă.

Figura 6. Conferința de închidere a proiectului LIFE – Îmbunătățirea statutului de conservare al speciilor și habitatelor prioritare din zona umedă Porțile de Fier
(sursa: <http://cormoran.portiledefier.ro>)

Au fost realizate și două sesiuni demonstrative de reducere a cantității de biomasă de-a lungul Dunării, împreună cu alți administratori de SPA-uri din cadrul rețelei Natura 2000, recoltarea plantelor acvatică în exces fiind singura metodă certificată care asigură o reducere a efectivului speciilor care concurează cu speciile protejate, fără a introduce în mediu compuși chimici (ierbicide), a draga sau a drena zonele umede. Rezultatul acestei acțiuni a asigurat habitate favorabile pentru iernare și hrănire pentru mai mult de 500 de cormorani mici și habitate pentru alte 12 specii protejate (de ex. *Aythya nyroca*).

5. Link-uri utile

<http://ec.europa.eu/environment/life/>

<http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

<http://ec.europa.eu/environment/life/countries/romania.html>

http://ec.europa.eu/environment/life/countries/documents/romania_ro_dec16.pdf

<http://www.mmediu.ro>

**Pentru informații, vă rugăm sa apelați și la serviciile
CENTRULUI DE INFORMARE LIFE**

Adrese utile:

madalina.cozma.life@mmediu.ro

ioan.craciun.life@mmediu.ro

florian.stefan.life@mmediu.ro

florentina.stanciu.life@mmediu.ro

Telefon: 004 021 408 96 09

Punctul Național de Contact LIFE:

Dna Marisanda PÎRÎIANU – Direcția Accesare Fonduri Externe

marisanda.piriianu@mmediu.ro

MINISTERUL MEDIULUI

Closer to you

Centru de informare LIFE

Pentru a discuta despre noi idei de proiecte LIFE
și pentru a obține orice alte informații, ne găsiți la

Ministerul Mediului

parter, camera 120b, Bd. Libertății, nr. 12, sector 5, București

**de luni până joi
de la 11:00 la 14:00**

**Vă rugăm să consultați și versiunea online a materialelor disponibile pe site-ul
Ministerului Mediului.**

www.mmediu.ro

Ministerul Mediului

LIFE14 CAP/RO/000007 – LIFE Closer to you

Durata proiectului: 01.01.2016-31.12.2017

Buget total: 401.550 €

Contribuția CE: 333.468 €

www.mmediu.ro

Reproducerea este autorizată numai dacă se specifică sursa.

25 years of EU supporting Nature,
Environment and Climate Action through **LIFE**

Informațiile cuprinse în acest material sunt preluate din surse ale Comisiei Europene și ale Ministerului Mediului și nu înlocuiesc ghidurile oficiale ale Programului LIFE.

**Pentru informații detaliate și actualizate consultați site-ul oficial al
Programului LIFE.**

<http://ec.europa.eu/environment/life/>

Design și adaptare text: Cristiana Ciocănea și Gabriel Vânău

Tipar executat la Tipografia SILKAT

MINISTERUL MEDIULUI

MINISTERUL MEDIULUI

*Acest material a fost elaborat în cadrul proiectului
LIFE14 CAP/RO/000007 - LIFE Closer to you,
realizat cu sprijinul Comisiei Europene prin DG ENV/EASME*